

De la cultura de la gestió a la gestió de la cultura

FILA CULTURAL. Tres experts en gestió cultural debaten sobre la promoció i la difusió de la cultura des de l'administració pública i privada.

Collage: Anna Crespo

Tots sabem què és la cultura i què és la gestió, però sovint desconeixem com es gestiona la cultura, un món que, en els darrers anys, compta amb l'existència de diferents màsters i postgraus universitaris. En termes generals, el gestor cultural cal que sigui una persona amb un perfil determinat i una trajectòria cultural sòlida, un coneixement ampli del territori o del sector, una formació tecnològica actualitzada i una mirada oberta, ja que la cultura és una matèria viva, diversa i canviant, que implica persones, associacions, altres entitats o institucions, equipaments, béns immaterials, serveis, fundacions, tendències, etc. La regidora Anna Crespo, amb un llarg bagatge

artístic, reconeix que posar-se a «una regidoria com Cultura sempre ve de nou, si no hi estàs familiaritzat». En el seu cas, però, el fet de provenir del món artístic i cultural li ha permès «estalviar un temps preciós a l'hora de conèixer les dinàmiques del món associatiu cultural». Explica que la gestió cultural municipal és complexa, perquè hi ha iniciatives que es gestionen indirectament, com passa amb Manresana d'Equipaments Escènics, i d'altres que són gestionades directament per l'equip tècnic municipal.

Gestió pública

Segons Crespo, els tres pilars de la gestió cultural municipal són: els serveis culturals bàsics i el manteniment de la tradició festiva de la ciutat, la conservació i la difusió del patrimoni històric, i el disseny d'una oferta cultural àmplia i a l'abast de tothom. Entre la multiplicitat d'actuacions i de projectes, alguns dels quals es duen a terme en complicitat amb el teixit cultural i associatiu de la ciutat, és de destacar el procés de «profunda transformació conceptual i arquitectònica del Museu Comarcal, que culminarà amb la creació d'un museu cridat a ser un referent del barroc d'àmbit nacional». A més d'atendre i donar suport a les iniciatives proposades des de les entitats, Crespo considera que l'Ajuntament també ha de desenvolupar projectes relacionats amb «disciplines, creadors i públics sense altaveu». Del mateix parer és Lluís Cerarols, director dels Serveis territorials del departament de Cultura a la Catalunya Central: «L'administració ha d'estar molt atenta a les iniciatives populars, però també ha de promoure l'activitat cultural en zones on n'hi hagi mancança, ajudant, fent de catalitzador, engrescant». I afegeix: «Jo soc més partidari de deixar fer a la gent -de fet, Catalunya és una mostra de la vivesa del teixit social i cultural- i que l'administració hi posi les condicions i els mitjans, que no pas fer un dirigisme paternalista».

El director dels serveis territorials de Cultura considera primordial difondre el nostre patrimoni cultural i reforçar les xarxes de comunicació entre els diferents col·lectius d'artistes i creadors. Cerarols constata que «des que ocupo el càrrec m'adono del gran desconeixement que tots tenim del patrimoni, de manera que podem conèixer coses que anem a veure a mil quilòmetres de distància i desconeixem autèntiques joies que tenim al costat de casa». Pel que fa a la creació, opina que caldria estimular més la generació de noves sinergies entre els artistes i les entitats culturals del territori, tasca que Cerarols s'ha imposat com a objectiu del seu mandat, tot i ser conscient que «la dotació de personal i de mitjans de què es disposa és escassa, probablement perquè aquests serveis territorials van néixer a l'inici de la gran crisi econòmica». A més a més, bona part dels pocs recursos humans i materials són dedicats a la conservació del patrimoni arquitectònic i arqueològic, que comporta redacció d'informes, tramitació d'autoritzacions i seguiment d'obres: una feinada. Amb un pressupost del 0,7% per cent, el departament de Cultura ben just si arriba a cobrir les necessitats més imperioses -manteniment del patrimoni, creació o millora d'arxius, biblioteques, restauració de béns mobles...-, en detriment «de béns més petits, però d'un gran interès cultural i territorial». Sortosament, existeix «l'interès de la gent, que sovint s'associa per vetllar, treballar i compensar la manca de recursos públics a l'hora de restaurar una església romànica, un castell enrunat...». Val a dir que, en el cas de l'Ajuntament de Manresa, el pressupost municipal destinat a Cultura, durant el 2017, va ser del 5%, i que a França el govern destina a Cultura el 2% dels pressupostos generals.

Gestió pública, gestió privada

Per a Jordi Basomba, gerent de l'empresa municipal Manresana d'Equipaments Escènics (MEE) des de 2014 i persona amb una llarga trajectòria en la gestió cultural en el sector privat: Focus, Pas, La Perla 29..., la diferència entre els dos sectors està en les expectatives: «Mentre que en el sector privat les expectatives són fonamentalment de tipus econòmic, en el sector públic les pèrdues i guanys es calculen també en clau social». A diferència del sector privat, en l'àmbit públic els objectius mai no són a curt termini: «Si volem promocionar la dansa, l'òpera o qualsevol altra manifestació artística, no podem esperar un retorn econòmic al cap de quatre dies. Cal dissenyar primer com es durà a terme la difusió i examinar quin retorn social s'ha produït. Si no es fa així, hi ha el perill d'anar fent bolets.» Com a gestor de MEE, Basomba destaca que la dificultat no és tant d'ordre econòmic, ni de gestió dels equipaments o del personal, sinó de motivació del públic:

«Actualment no és fàcil fer sortir la gent de casa perquè vingui a veure teatre, dansa o fins i tot anar al cinema. A diferència d'altres èpoques, avui dia la gent pot veure cinema i teatre o escoltar música des de casa, còmodament asseguda davant el televisor o per internet, a cost zero». El repte és, segons Basomba, «veure com gestionem el temps de gent que et dona el seu temps, per això cal que el públic visqui l'espectacle com una experiència personal, i encertar amb la proposta, que ha de ser satisfactòria per a la gent, però alhora de qualitat». En aquest sentit, el gerent de MEE remarca la importància del Galliner en l'èxit del Kursaal.

Cultura i ensenyament

Tots tres gestors coincideixen en la necessitat de treballar més coordinadament entre els àmbits cultural i educatiu, tenint en compte, com assenyala Crespo, que «la funció i l'objectiu és el mateix: fomentar el creixement personal i social dels ciutadans, que volem sensibles, lliures, crítics, creadors, harmònics amb l'entorn humà i natural». Des de l'Ajuntament, es promou la visita d'escolars a les biblioteques i als equipaments; es participa en el projecte Anem al Teatre, amb el suport de la Diputació; s'incentiva la col·laboració amb l'Escola d'Art i el Conservatori Municipal de Música; es dona suport a projectes conjunts -i posa com a exemple el projecte de memòria i història, Manresa-Mauthausen, dut a terme per alumnat i professorat de secundària. Per a Cerarols, «és important que treballem conjuntament, no només perquè contribuïm des de la cultura a donar contingut a l'educació i a formar persones més cultes i més coneixedores de l'entorn social i cultural, sinó també perquè és la principal eina de sensibilització i de creació de públic -i de creadors!- per a la cultura».

Si bé és cert que, a escala de gestió municipal, es constata un cert acostament entre cultura i educació, en àmbits superiors de gestió «tothom reconeix que és molt necessari, però després sembla que ens donem l'esquena», subratlla Basomba, que conclou: «Deu costar tant perquè, en comparació amb el departament d'Ensenyament, que és un gran transatlàntic, la cultura no és res més que un peixet».